

Kedves Testvéreim!

A második böjti vasárnap üzenete – ahogyan a keresztelési igében is hallhattuk – egy imádság: emlékezzél meg Uram, irgalmadról. Figyelmeztet bennünket Isten igéje, hogy ne a magunk igaz tetteiben, hanem az Isten nagy irgalmában bízunk. A böjti időszak igen veszélyes tud lenni. Hittanórán megkérdeztem a gyerekeket, hogy mit jelent a böjt? Azt válaszolták, hogy lemondás valamiről. Évről évre előkerül, elmondjuk, megtanítjuk nekik, hogy mit is jelent a böjt. Most is leírtuk a füzetbe: a böjt bűnbánati időszak, az Istenre figyelés ideje. Ezt az Istenre figyelést segítheti az, ha lemondunk valamiről, azért, hogy figyelmeztessük magukat, amikor a vágy megszületik, hogy *a bűn az ajtó előtt leselkedik és rád vágyódik, de te uralkodjál rajta*, ahogyan azt egykor Isten mondta Káinnak.

Mi marad meg ebből? Jó esetben az, amit a gyerekek is mondtak, hogy lemondani valamiről. És ilyenkor legalább örül a hittanár, hogy továbbléptünk arról a pontról, hogy „nem eszünk húst”.

Az ószövetségi időkben az emberek amikor böjtöltek zsákruhát öltöttek magukra, és hamut szórtak a fejükre. Így tettek, amikor gyászoltak, és így tettek, amikor bűnbánatot tartottak. Zsákruha, amely emlékeztette őket arra, hogy mindenük, amijük van az az Istentől van. És a hamu, amely figyelmeztetett az ember mulandóságára: a porból lettél, visszatérsz a porba állapotba, amely a múlt heti igehirdetési alapigében állt előttünk. Emlékeztetők voltak ezek, jelek, amelyek figyelmeztettek az Istennel való kapcsolatot rendezni kell. A böjt ezt jelenti, rendezni a kapcsolatot Istennel.

Mai igénkben arra figyelmeztet Isten, hogy felejtjük el a berögzült, reflexszerű gondolkodásunkat vele kapcsolatban. És figyeljünk oda inkább arra, amit mond. Hanga lányom reggeljei gyakran indulnak álmosan. Hanga indulunk az óviba, menjél vedd fel a nadrágodat. Jó, jó – válaszolja rutinszerűen, amiből én arra következtetek, hogy meghallotta a kérésemet. Aztán néhány perc múlva ott áll kabátban, de nadrág nélkül az ajtóban. Vicces? Igen, az. De vajon nem ugyanígy vagyunk-e mi az Istennel? Hogy azt gondoljuk, hogy mi már úgyis tudjuk, hogy mit szeretne mondani. Meghallgatjuk, azt mondjuk rá, hogy: jó, jó. Aztán, hogy gyorsan letudjuk a kötelességeinket, már fel is vettük a kabátunkat, és ott állunk harisnyában az ajtóban teljes megelégedettséggel, hogy mindent elvégeztünk amit Isten kért tőlünk.

Jeremiás próféta könyve tiszta és világos tükröt tart nem csak az ókor embere számára, de nekünk is. Számomra Jeremiás az Ósz. egyik leghitelesebb alakja, aki győtrődik küldetése súlya alatt. Papi családból származott, a jeruzsálemi áldozópapság tagja volt, ami különleges kiváltságokkal, megtiszteltetéssel és biztos egzisztenciával, kényelmes élettel járt. Jeremiásnak esze ágában nincs szembemenni kora vallásos gyakorlatával, az emberek gondolkodásával, de mégis kénytelen ezt megtenni, mert Isten olyan erővel szólal meg az ő életén keresztül: *Rászedtél, Uram, és én hagytam, hogy rászedj. Megragadtál, hatalmadba ejtettél! Nevetnek rajtam egész nap, engem gúnyol mindenki.* ⁸*Ahányszor csak megszólalok, kiáltanom kell és hirdetem, hogy erőszak és elnyomás uralkodik. Az Úr igéje csak gyalázatot és gúnyt szerzett nekem egész nap.* ⁹*Azt gondoltam: nem törődöm veled, nem szólok többé az ő nevében. De perzselő tűzzé vált szívemben, csontjaimba van rekesztve. Erőlködtem, hogy magamban tartsam, de nincs rajta hatalmam.*

És valóban Jeremiás nincs könnyű helyzetben. Folyamatosan szenvedett, mert az igazságot mondta. Mert elmondta, hogy hahó emberek előbb a nadrágot kellene felvenni és csak azután a kabátot.

Mert mi történt Izraelben? Az, hogy jártak a templomba az emberek, vitték az áldozati állatokat. Látványos bűnbánatot tartottak, zsákruhát öltöttek, megtették, amit Isten kért tőlük. Legalábbis azt a részét, ami a legkisebb ellenállással, ami a legkevesebb energia befektetéssel járt. Mert elment valaki a templomhoz, hamut szórt a fejére, vett egy bárányt, azt odavitte a kapuhoz, a pap bemutatta az áldozatot, hazament és kész. Rendezve az Istennel való kapcsolat, most újabb egy évig nyugi van. Eljárogatok a zsinagógába és ennyi. Nem kell ezt túlgondolni. Megadtam, ami az Istennek jár. Most ő is adja meg, ami nekem jár.

És akkor jön ez a mindig fontoskodó Jeremiás, akit hiába dobnak a ciszternába, hiába verik meg, hiába fenyegetik, csak mondja és mondja a magáét. Odaáll a templomkapuba, a szép új templomkapuba, amit mi építettünk az Istennek, és ilyeneket beszél Isten nevében: *Ha nem hallgattok rám, és nem éltek törvényem szerint, amit elétek tártam,* ⁵*és nem hallgattok szolgálóimnak, a prófétáknak beszédére, akiket hozzátok küldtem - méghozzá idejében küldtem, de ti nem hallgattatok rájuk -,* ⁶*akkor úgy bánok ezzel a házzal, mint Silóval; ezt a várost pedig gyaláznia fogja a föld minden népe!*

Méghogy, úgy mint Silóval. Talán lerombolná ezt a szent helyet, Isten templomát, amely örökké fog állni? Hiszen itt lakik az Isten, amit Jeremiás mond az Istenkáromlás. Ezért halál jár.

Jeremiást meg akarják ölni. Mert mit tesz. Felhívja a figyelmet arra, hogy kimaradt a nadrág. Hiába veszitek fel a kabátot, így nem mehettek az Isten elé. Mert lehet, hogy bűnbánatot, böjtöt kellene tartani, és nem csak hamut szórnia a fejre. Mert lehet, hogy komolyan kellene venni az Isten szavát, az ő törvényét, és nem csak

megvenni a bárányt a templomkapuban. Mert lehet, hogy hallgatni kellene arra amit az Isten mond, és a szerint élni, és nem csupán arra a néhány órára, ami neki van fenntartva eljátszani az Istenfélő szerepet.

Nem ilyenek vagyunk mi is? Még 2700 év után is, ami azóta eltelt? Hogy megadjuk az Istennek, ami neki jár. Befizetjük az egyházfenntartói járulékot. Ha kedvünk tartja eljövünk vasárnap a templomba. De azért ne beszéljen már mindig a pap a bűnről. Inkább csak ilyen lelket simogató szent beszédet tartson. Mondjon jó kis történeteket, ahogyan Jézus is tette. Egész héten kapom a főnökömtől a ukázt, ne kelljen már vasárnap is ezt hallgatnom. Inkább elmegyek máshová. Inkább korizok egyet, inkább sétálok a jó kis téli napsütésben, az legalább felölt.

Igen, az embernek nem jó szembesülni a bűneivel. Nem jó, inkább elbújunk, ahogy Ádám és Éva is tette, mikor észrevették, hogy nincs rajtuk nadrág. Bújjunk el.

Ott, Jeremiás idejében tovább mentek: öljük meg. Hallgattassuk el, némítsuk el örökre, már 40 éve osztja nekünk az ész, és semmi nem történik. Jó ez így, az Isten, ha van, akkor éppen elég neki, hogy mi itt áldozgatunk kicsit. Meg akarják ölni, és alapigénkből kiderül az is, hogy miért nem teszik. Egy dolog miatt. Elbizonytalanodnak. Miért? Ezt olvastuk, amikor mint egy bírósági tárgyalásra kivonulnak a nép vezetői, és Jer. védőbeszédet mond: *Az ÚR küldött engem, hogy a templom és a város ellen elmondjam mindazokat a próféta i g é k e t, amelyeket hallottatok.*¹³ *Most azért jobbitsátok meg útjaitokat és tetteiteket, és hallgassatok Isteneteknek, az ÚRnak a szavára! Akkor majd megbánja az ÚR, hogy veszedelemmel fenyegetett benneteket.*¹⁴ *Ami pedig engem illet: a kezetekben vagyok. Bánjatok velem, ahogyan jónak és helyesnek látjátok!*¹⁵ *De tudjátok meg, hogy ha megöltök, ártatlan vér terhel benneteket, ezt a várost és lakóit, mert valóban az ÚR küldött hozzátok, hogy hirdessem nektek mindezt.*

Jeremiás szavára megváltoztatják az ítéletet. Mégsem kell meghallnia. Mit mondott Jeremiás? Három dolgot. Az első: elmondja, hogy az ÚR küldte, tehát nem a sajátját mondja. A második: a saját életével hitelesíti ezt. Azt mondja: a kezetekben vagyok, tegyetek velem, úgy, ahogy akartok. Tehát az életét is hajlandó feláldozni a szavai igazának bizonyítására. És harmadszor, és talán ez gondolkoztatja el leginkább a bíróságot: elmondja, hogy ártatlan vér lenne, ha kioltanák az életét. És itt felmerül, hogy mi van, ha tényleg igazat beszél, és tényleg ártatlanul ölnék meg, ekkor ugyanis életbe lépne az isteni törvény, a vérvád, mely szerint: *Ne szentségtelenítsétek meg azt a földet, amelyen laktok, mert a vér megszentelteti a földet, és a földnek nem lehet engesztelést szerezni a rajta kiontott vérért, csak annak a vérével, aki kiontotta.* És itt megálljt parancsolnak. De nem változnak meg. Megállítja őket egy pillanatra a mi van, ha mégis igaz – gondolata. De minden megy tovább a régiben. A következmény persze nem marad el, Jeruzsálemet néhány év múlva elfoglalja Babilon, a Jeruzsálemi templom pedig a Silói szentély sorsára jut, lerombolják, ahogyan azt Jeremiás előre megmondta.

Utólag gondolom, még inkább elgondolkoztak: tényleg hallgatni kellett volna Jeremiásra. Talán éppen ezért maradtak fenn a szavai. De milyen az ember? Eltik 700 év, és újra ott állnak a templomkapuban, és egy Jézus nevű ember haláláról tárgyalnak, aki azt mondta: térjete k meg, mert elközelített a mennyek országa.

Istenkáromló, a templom ellen beszél. Ugyanaz a vád, mint Jeremiásnál. Csakhogy itt már nincs elgondolkodás, az ártatlan véren sem. Szálljon ránk és gyermekeinkre az ő vére. – kiáltják Pilátusnak, miután a „feszítsd meg”-gel meghozzák az ítéletet. A vérvád életbe lép, ha ártatlan, akkor szálljon ránk a vére.

Jézus vére, az ő ártatlan szenvedése és halála vajon megállít-e? Ő érted ontotta ki a keresztfán. Azért, hogy onnantól rá figyelj. Hogy hallgass rá, hogy kövesd őt. Hogy leborulj elé, bűnbánattal és igaz megtéréssel.

Tudom, hogy ezek a szavak már ismertek, és újra és újra csak erről beszélünk, és beszélék. És tudom azt is, hogy amíg nem érzi valaki át a bűneinek súlyát, addig üresen konganak, ahogy Jeremiás szavai is tették egykor. De ez a lényeg. Ez a keresztyénség lényege. A Jézus keresztyéhez való viszonyulás. Ne essünk abba a hibába, hogy jó, jó már úgyis tudom miről szól ez az egész, hagyjuk a részleteket. Felveszem a kabátom és már indulok is tovább. Álljunk meg, a böjt erről szól. Állj meg, és nézd meg, hogy van-e rajtad nadrág, hogy az alapokat nem veszítetted-e el. Erősödj a Jézus Krisztusban, a te megváltódban való hitben, aki az életét adta érted, hogy vérével hitelesítse szavait. Ő azért halt meg, hogy kinyissa az Isten ajtaját, azt az ajtót, ami előtt ott állt Jeremiás is, és óva intett attól, hogy elbizakodottan megpróbáljunk belépni rajta, mert ez nem sikerülhet.

Böjt, rendezd az Istennel való kapcsolatodat. És ha ez megtörtént, akkor tedd fel a kérdést magadnak: hitelesíti-e az életem az én hitemet. Jeremiás a szavai mellé az életét tette fel. Te feltennéd-e az életedet, hogy igazold a Jézusban való hitedet? Adja Isten, hogy soha nem kellejen ezt megtenni, de ha mégis megkell, akkor semmit ne kételkedjünk, hiszen az kapu másik felén ő vár bennünket.